

*Голові разової Спеціалізованої вченої ради
доктору економічних наук, професору, декан факультету податкової
справи, обліку та аудиту Державного податкового університету
Краєвському Володимирі Миколайовичу*

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора

Мискіна Юрія Ігоревича

на дисертаційну роботу Шацкова Віктора Володимировича

на тему «Облік та аудит основних засобів підприємств суспільного інтересу»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та
адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

1. Актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами і тематикою. У сучасних умовах глобальної економічної нестабільності, зумовленої геополітичними конфліктами, кризовими явищами та динамічними змінами нормативно-правового регулювання, особливої ваги набуває питання ефективного управління основними засобами. Це передбачає не лише контроль їх фізичного зносу та морального знецінення, а й забезпечення достовірного відображення у фінансовій звітності. Оскільки основні засоби є ключовим активом підприємств суспільного інтересу, їх облік та аудит безпосередньо впливають на фінансову стійкість та інвестиційну привабливість таких організацій.

Традиційні підходи до обліку та аудиту основних засобів, сформовані в умовах стабільного економічного середовища, часто виявляються недостатньо ефективними в періоди підвищеної невизначеності. Неадекватна оцінка стану основних засобів, несвоєчасне відображення їх переоцінки або знецінення можуть призвести до спотворення фінансової звітності, що, у свою чергу, зумовлює ризик фінансових втрат, зниження довіри стейкхолдерів та втрату конкурентних переваг.

Для мінімізації фінансових ризиків та підвищення ефективності управління активами підприємствам суспільного інтересу необхідно адаптувати облікові та контрольні процеси до сучасних викликів. Це потребує вдосконалення методів оцінки, амортизації, контролю якості аудиту та застосування міжнародних стандартів фінансової звітності.

Дослідження обліку та аудиту основних засобів підприємств суспільного інтересу, результати якого викладені в дисертації Шацкова В.В., формує новаторський напрям, що висвітлює підходи до вдосконалення обліку основних засобів з врахуванням викликів кризових явищ та економічної нестабільності.

Дисертаційна робота виконувалась відповідно до наукового напрямку Державного податкового університету в рамках держбюджетної науково-дослідної роботи кафедри обліку і консалтингу як складова теми «Обліково-аналітичне забезпечення управління суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку» (державний реєстраційний № 0121U111098) – в частині класифікації основних засобів підприємств суспільного інтересу з урахуванням принципів сталого розвитку; добровільного розкриття інформації в фінансовій звітності щодо кліматичних змін в частині основних засобів.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Отримані автором наукові результати, висновки та рекомендації ґрунтуються на критичному аналізі значного обсягу монографічної літератури і статей у періодичних виданнях. Інформаційною базою дисертаційної роботи стали нормативно-правові акти з питань обліку основних засобів, матеріали круглих столів, форумів, наукових конференцій та інтернет-ресурси.

В основу дослідження покладено загальноновизнані методи наукового пізнання – системного підходу, теоретичного узагальнення, наукової абстракції, аналізу і синтезу, індукції й дедукції, порівняння й групування, формалізації, розрахунково-аналітичний, табличний і графічний прийоми. Отже, наведені в дисертації висновки і рекомендації є результатом дослідження, проведеного на основі сучасного наукового інструментарію, що є запорукою їх обґрунтованості та достовірності.

3. Наукова новизна та практичне значення результатів дисертаційного дослідження. У ході проведеного дослідження автором запропоновано низку оригінальних підходів до формування теоретичної бази,

методичних засад та практичних рекомендацій з обліку й аудиту основних засобів підприємств суспільного інтересу.

До ключових наукових результатів роботи належать такі:

– розробка концептуальних моделей облікової оцінки основних засобів, зокрема для таких видів оцінок: амортизація, ліквідаційна вартість, справедлива вартість, зменшення корисності та оренда. Кожна модель структурована за блоками: вхідна інформація, методи оцінювання, припущення, фактори невизначеності, періодичний перегляд, вимоги до прозорості. Такі моделі сприяють обґрунтованому врахуванню невизначеностей, що покращує управління ризиками;

– створення матриці впливу облікових оцінок на фінансові показники, яка демонструє наслідки змін у припущеннях щодо оцінки основних засобів у п'ятирічній перспективі;

– розвиток методики аудиту основних засобів, що ґрунтується на оцінці ризиків. Цей підхід є особливо ефективним у умовах нестабільності, коли основні засоби підприємств суспільного інтересу чутливі до зовнішніх змін;

– удосконалення аудиту облікових оцінок за рахунок спеціального підходу до збору доказів із застосуванням підвищеного професійного скептицизму;

– розробка включає методичні рекомендації для аудиторів та шаблони робочих документів;

– оптимізація документування результатів аудиту, що дозволяє систематизувати дані відповідно до вимог до аудиторських доказів.

Практична цінність положень дисертаційної роботи підтверджується впровадженням основних результатів дослідження в діяльність ПрАТ «КІМГ АУДИТ», ГО «Міжнародна професійна спілка аудиторів», ТОВ «АРДІС ГРУП», ТОВ «Елмарин», а також в освітній процес кафедри обліку та аудиту Державного податкового університету.

Різноманітність і глибина отриманих результатів свідчать про комплексність та наукову цінність дисертаційної роботи.

4. Повнота та достатність викладення положень дисертації в опублікованих працях. Наукові положення дисертації Шацкова Віктора Володимировича повною мірою відображені у 14 публікаціях наукового характеру загальним обсягом 5,9 д.а. (з них особисто автору належить 5,0 д.а.), серед яких 7 статей, опублікованих у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (з них 3 – у співавторстві), 7 праць – апробаційного характеру, опублікованих у збірниках тез за результатами роботи Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференцій (з них 5 – у співавторстві).

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам та дотримання академічної доброчесності. Дисертація Шацкова Віктора Володимировича на тему «Облік та аудит основних засобів підприємств суспільного інтересу» є завершеною науковою роботою, що виконана автором самостійно на високому теоретико-методичному рівні, відповідає принципам академічної доброчесності. Дисертація написана українською мовою та оформлена відповідно до положень, норм і правил написання дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Шацкова В. В., варто зазначити, що окремі його положення, висновки та пропозиції є спірними, або такими, що потребують додаткової аргументації під час публічного захисту.

1. Дослідження трактування дефініції «підприємства суспільного інтересу» (п. 1.1 дисертації), на наш погляд, бажано було б здійснити з використанням хронологічного аналізу еволюції терміну з початкового формулювання до актуального визначення.

2. Характеризуючи різні методи визначення справедливої вартості основних засобів (С. 65-74) доцільно було б показати їх різницю наочно у фінансовому вимірнику на прикладі конкретного підприємства.

3. Розроблена матриця впливу облікових оцінок основних засобів на

ключові фінансові показники діяльності суб'єкта господарювання, яка заснована на зміні припущень облікових оцінок основних засобів (С. 117), мала б більшу практичну цінність, якщо було б наведено приклад практичного використання за даними досліджуваних підприємств суспільного інтересу.

4. Застосування методичного підходу до аналізу чутливості (п. 3.3 дисертації) на прикладах найбільш використовуваних припущень в обліковій оцінці основних засобів підприємств суспільного інтересу бажано було б доповнити формалізацією розрахунків припущень та оцінки впливу змін у припущеннях на фінансові показники.

5. Робота суттєво виграла б, якби автор розглянув можливість практичної реалізації запропонованих моделей облікових оцінок основних засобів у сучасних програмних продуктах обліково-аналітичного спрямування.

Загалом, вищезазначені зауваження не зменшують наукової та практичної значимості результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Шацкова Віктора Володимировича на тему «Облік та аудит основних засобів підприємств суспільного інтересу» є самостійним та завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконане здобувачем із застосуванням доцільних методів наукового пошуку. Зміст роботи, розкритий у трьох розділах, переконливо ілюструє, що автором досягнуто наміченої мети дослідження та завдань, зазначених у вступі. Робота характеризується єдністю змісту. Результати дослідження підтверджують наукову новизну, теоретичну та практичну значущість, що виокремлює особистий внесок автора науку та практику. Обсяг дисертації, її структура і оформлення відповідають вимогам передбаченим наказом МОН України від 12.01.2017 р. №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 31.05.2019 р.), а також постанові Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44 «Про затвердження Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Шацков Віктор Володимирович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент:

**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічної політики,
маркетингу та бізнес-аналітики
Державного податкового університету**

Юрій МИСКІН